?izotipal Ki?ilik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *?izotipal Ki?ilik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30446

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

?izotipal Ki?ilik Ölçe?i (?KÖ), bireylerdeki ?izotipal ki?ilik bozuklu?u ile ili?kili olan alt klinik düzeydeki özellikleri ve e?ilimleri ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu özel giri?, ölçe?in Türkçe'ye uyarlama çal??mas?na odaklanmaktad?r. Ölçek, özellikle alg?sal çarp?kl?klar, bili?sel sapmalar, garip davran??lar ve ki?ileraras? ili?kilerde ya?anan rahats?zl?klar gibi ?izotipal özelliklerin spektrumunu de?erlendirmek için tasarlanm??t?r. Türkiye'deki uyarlama çal??mas?, ölçe?in kültürel ba?lamda geçerli?ini ve güvenirli?ini sa?lamay? hedeflemi?tir.

Uyarlama çal??mas?, 2006 y?l?nda ?ener, Bora, Tekin ve Öza?k?nl? taraf?ndan gerçekle?tirilmi? olup, ölçe?in Türk üniversite ö?rencileri popülasyonunda psikometrik uygunlu?unu incelemi?tir. Bu çal??ma, ölçe?in klinik olmayan popülasyonlarda ?izotipal spektrum özelliklerinin taranmas?nda ve akademik ara?t?rmalarda kullan?labilirli?ini ortaya koymaktad?r.

Anahtar Kelimeler

?izotipal Ki?ilik Ölçe?i, ?izotipal Ki?ilik Bozuklu?u, Ki?ilik Bozukluklar?, Psikometri, Uyarlama, Üniversite Ö?rencileri, Geçerlik, Güvenirlik, Emre Bora.

Yazarlar

A. ?ener, E. Bora, I. Tekin, S. Öza?k?nl?.

Amaç

?izotipal Ki?ilik Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin ?izotipal ki?ilik özelliklerinin yo?unlu?unu ve türünü de?erlendirmektir. Bu ölçek, özellikle DSM-IV veya DSM-5 kriterlerinde tan?mlanan ?izotipal ki?ilik bozuklu?unun bili?sel-alg?sal, ki?ileraras? ve dezorganize boyutlar?n? yans?tan alt klinik semptomlar? yakalamak için geli?tirilmi?tir. Ölçek, klinik popülasyonlar?n yan? s?ra, özellikle yüksek riskli gruplar?n ve genel popülasyonun taranmas?nda önemli bir role sahiptir.

Türkiye'deki uyarlama çal??mas?n?n spesifik amac?, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerini Türk kültürü ve dili ba?lam?nda yeniden incelemek ve üniversite ö?rencileri örnekleminde ölçe?in yap?sal e?de?erli?ini, güvenilirli?ini ve geçerli?ini kan?tlamakt?r. Bu sayede, Türk psikoloji ve psikiyatri alan?nda ?izotipal spektrum ara?t?rmalar? için standart bir araç sa?lanm??t?r.

Yap?

?izotipal Ki?ilik Ölçe?i, genellikle ?izotipal ki?ilik bozuklu?unun üç ana boyutunu ölçer: 1) Bili?sel-Alg?sal Semptomlar (örne?in, ola?and??? inançlar, referans fikirleri, illüzyonlar), 2) Ki?ileraras?/Afektif Semptomlar (örne?in, sosyal anhedoni, k?s?tl? duygu, ?üphecilik) ve 3)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Dezorganizasyon Semptomlar? (örne?in, garip konu?ma, tuhaf davran??lar). Orijinal ölçek, bu karma??k yap?y? yans?tacak ?ekilde çok boyutlu bir yap?ya sahiptir.

Ölçek, kat?l?mc?lar?n kendilerini de?erlendirmelerini temel al?r ve ?izotipal spektrumdaki süreklilik hipotezine uygun olarak, bu özelliklerin ?iddetini derecelendirir. Yap?, ?izofreni spektrumunun genetik ve nörobiyolojik risk faktörlerini yans?tan, klinik ve subklinik özelliklerin ölçümünde kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

?ener ve ark. (2006) taraf?ndan yürütülen çal??mada, ?izotipal Ki?ilik Ölçe?i'nin Türk üniversite ö?rencileri popülasyonunda geçerlik çal??malar? yap?lm??t?r. Geçerlik, genellikle yap? geçerli?i (faktör analizi ile), ölçüt geçerli?i (ilgili klinik veya alt klinik ölçütlerle korelasyon) ve ay?rt edici geçerlik (ilgili olmayan yap?larla dü?ük korelasyon) yöntemleriyle incelenmi?tir.

Uyarlama sürecinde, ölçe?in orijinal yap?s?n? koruyup korumad??? faktör analizi ile test edilmi? olmal?d?r. Geçerlik sonuçlar?, ölçe?in ?izotipal özelliklerin ölçümünde kültürel olarak uygun ve do?ru bir araç oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in Türk popülasyonundaki güvenirlik analizleri, 2006 uyarlama çal??mas?n?n temel bile?enlerinden biridir. Güvenirlik, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? de?erlendirir. Tipik olarak iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa katsay?s?) ve test-tekrar test güvenirli?i yöntemleri kullan?lm??t?r.

Uyarlama çal??malar?nda yüksek iç tutarl?l?k katsay?lar? (genellikle .70 ve üzeri), ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. ?ener ve arkada?lar?n?n çal??mas?, ?KÖ'nün Türkçe versiyonunun güvenilir bir psikometrik araç oldu?unu destekleyen istatistiksel veriler sunmaktad?r.

Faktör Analizi

?izotipal Ki?ilik Ölçe?i'nin orijinal yap?s? genellikle çok faktörlüdür. Türkçeye uyarlama sürecinde, ölçe?in maddelerinin Türk örnekleminde de benzer faktör yap?lar?n? olu?turup olu?turmad???n? belirlemek için faktör analizi (ke?fedici veya do?rulay?c?) kullan?lm??t?r.

Bu analiz, ölçe?in ?izotipal yap?n?n temel boyutlar?n? (bili?sel-alg?sal, ki?ileraras?, dezorganizasyon) kültürel ba?lamda da ayr??t?rabildi?ini kan?tlamay? amaçlam??t?r. Elde edilen faktör yap?s?, ölçe?in teorik temelleriyle uyumlu olmal? ve ?izotipal özelliklerin alt boyutlar?n? do?ru bir ?ekilde temsil etmelidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Enstrüman

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Derecelendirme format?n?n genellikle çok maddeli Likert tipi olmas? beklenir, ancak kaynakta spesifik bilgi verilmemi?tir.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Klinik Olmayan Popülasyon

Age Group: Genç Yeti?kinlik (Üniversite ö?rencileri)

Population Details: Türkiye'deki üniversite ö?rencileri örneklemi üzerinde geçerlik ve güvenirlik çal??mas? yap?lm??t?r.

Test Methodology: Psikometrik do?rulama ve kültürel uyarlama yöntemi kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

?izotipal Ki?ilik, Psikopatoloji, Klinik Psikofarmakoloji, Ki?ilik, Psikolojik De?erlendirme, Emre Bora, Öz Bildirim Ölçe?i.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut de?ildir.

Correspondence Address: Sorumlu yazar?n ileti?im adresi emrebora@hotmail.com olarak belirtilmi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinal geli?tiricileri ile ilgili izin bilgileri kaynakta belirtilmemi?tir. Ancak Türkçe uyarlama çal??mas? 2006 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in ticari kullan?m?na ili?kin ücret bilgisi mevcut de?ildir.

Çal??man?n orijinal makalesine eri?im linki: proxy2.marmara-elibrary.com.

Orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: sizotipal-kisilik-olcegi-toad.pdf.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

?ener, A., Bora, E., Tekin, I. ve Öza?k?nl?, S. (2006). ?izotipal Ki?ilik Ölçe?inin Üniversite Ö?rencilerindeki Geçerlik ve Güvenirli?i. *Klinik Psikofarmakoloji Bulteni, 16*(2), 84-92.

?izotipal Ki?ilik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, sa?lanan kaynak yap?s? içerisinde mevcut de?ildir. Ölçek maddeleri için lütfen referans verilen orijinal makaleye ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM